

Horen om te kunnen zien

Preek over Lucas 4:18

Te lezen: Lucas 4:14-30

Blindheid is veel meer dan een probleem met de ogen of een kwabje in de hersenen. Er zijn veel meer blinden dan mensen die op straat met een blindengeleidehond lopen of met een blindenstok de rand van de stoep aftasten. Blind zijn.... Je kunt blind zijn in relaties. Ouders die niet zien wat er met hun kind aan de hand is. 'Nee, het gaat op school niet zo goed met Jan. Hij is geen doorzetter. Als kleuter was hij al zo. Daar zouden we hele verhalen over kunnen vertellen!' Misschien is er méér of wat anders met Jan op school aan de hand. Maar dat kunnen de ouders niet zien. Ze zijn er blind voor. Blind omdat ze leven met een gefixeerd beeld van hun zoon: 'Hij is nou eenmaal geen doorzetter'.

Blind zijn is meer dan een probleem met je ogen hebben. Het omgekeerde is ook waar: Goed kunnen zien is veel meer dan zelfs geen bril hoeven dragen. Ik heb het voorrecht gehad blinden te leren kennen die heel scherp zagen. Een van hen had de aardigheid daar ook grapjes mee te maken. Dan belde je op woensdagavond op of je voor een bezoekje langs kon komen en kreeg je als reactie: 'Dan moet je wel met mij t.v. willen kijken, want ik kijk naar Feyenoord'. En dat deed hij dan ook!

Blinden die een heel scherp zicht hebben op wat mensen bezielt, die inkijk hebben in de verborgen agenda van een gesprekspartner; die een heldere kijk op het leven hebben.

Blind zijn en kunnen zien. Het gaat hierin om veel meer dan fysieke kwesties. Het heeft te maken met héél het leven.

Wel of niet kunnen zien: Het heeft te maken met héél het leven. Hier gaat het ook om in de woorden van Luc. 4:18 :

‘... om aan blinden het herstel van hun zicht bekend te maken’.

Luc. 4:18 en 19 zijn een citaat uit het O.T., uit Jes. 61:1,2 , waar Jesaja een profetie uitspreekt over een nieuwe tijd die zal aanbreken. Die nieuwe tijd heeft ook een naam. Het is 'het genadejaar van de Heer'.

Dat 'genadejaar van de Heer' is een nieuwe tijd, waarin - om het populair te zeggen - alle dingen weer op hun pootjes terecht komen, waarin het leven weer wordt zoals God het bedoeld heeft.

De verwachting van zo'n nieuwe tijd doortrekt het O.T.. Ze duikt op onder verschillende namen. Het jubeljaar (Luc. 25) is zo'n naam. God had Israël het

voorschrift gegeven dat maatschappelijk eens in de 50 jaar alle dingen weer moesten zoals God ze bedoeld had.

In 49 jaar menselijke samenleving ging er ook in het oude Israël heel wat mis. Het gebeurde dat mensen tot armoede vervielen, door ziekte, door misoogst, door overlijden van familieleden. Om hun schulden te kunnen betalen, hadden ze hun land moeten verkopen, of zichzelf en hun gezinsleden als slaaf moeten verkopen. Zo had God het leven niet bedoeld. Eéns in de 50 jaar moest alles wat scheef was gegaan, weer recht worden gezet. Schulden moesten kwijt gescholden worden, land dat uit armoede verkocht was, moest teruggegeven worden, slaven moesten hun vrijheid herkrijgen.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen, dat Israël van dit voorschrift nooit zoveel gemaakt heeft. Maar als visioen van Gods toekomst met mensen bleef het jubeljaar leven. Eens zou God het zelf waar maken! Dat zou gebeuren in 'het jubeljaar van de Heer'.

Jesaja profeteert in hfdst. 61:1,2 over dat jaar van radicale omkeer, van terugkeer naar Gods bedoelingen met het leven.

En als Jezus in de synagoge te Nazareth voorgaat, leest hij dit gedeelte voor.

Laten we het in de notitie van Lucas nog een keer horen, en daarin het visioen van het jubeljaar zien oplichten:

‘De Geest van de Heer rust op mij, want Hij heeft mij gezalft,
om aan armen het goede nieuws te brengen heeft Hij mij gezonden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden
het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een
genadig jaar van de Heer uit te roepen’.

Voor welke mensen komen alle dingen dan weer op hun pootjes terecht?

Voor de armen. Dat zijn zij die in het leven volstrekt aan het eind van hun latijn zijn. Die zelf geen mogelijkheden meer hebben om het leven te leven. Ze zijn daarin geheel op anderen aangewezen. Ze zijn in alle opzichten bedelaars.

Verder worden genoemd: gevangenen, blinden en onderdrukten.

Armen, gevangenen, blinden, onderdrukten....

Dat zijn geen nummers uit een inventarislijst. Je kunt ze niet afvinken om te controleren of je ze allemaal gehad hebt.

Allemaal gehad hebt, met wie het in het leven is misgegaan, en bij wie de dingen nu weer recht gezet zullen worden.

Je moet ze niet één voor één noemen, maar met elkaar.

Samen staan ze model voor wat er in een mensenleven mis kan gaan, en wat God in zijn genadejaar weer recht wil zetten.

Ieder mens kan in zichzelf iets herkennen van de armen, gevangenen, blinden en onderdrukten, Stuk voor stuk hebben ze te maken met héél het leven, met je eigen leven, dat niet meer is zoals het moet zijn.

Zo óók de blinden. Hun probleem is geen fysiek detailprobleem. Het heeft te maken met geen zicht hebben op héél het leven.

Zicht hebben op het leven. Oog hebben voor mensen en relaties. Kunnen zien wie jezelf bent. Licht hebben op je problemen. Scherpe blik hebben op wat om je heen en in de wereld gebeurt.

Dat alles is volgens Luc. 4 niet los verkrijgbaar. Wanneer je Luc. 4:18, 19 aandachtig leest, valt op hoe het zien verbonden is met horen.

‘Om aan armen het goede nieuws te brengen....’. Horen!

‘Om gevangenen vrijlating bekend te maken....’. Horen!

‘Om een genadejaar van de Heer uit te roepen....’. Horen!

Alles draait om het horen.

Ook in het zien draait het om het horen:

‘...om gevangenen vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van zicht’.

Horen en zien.

Het begint met horen. En als je goed geluisterd hebt, volgt het zien.

Als je goed geluisterd hebt....

In eerste instantie lijkt het er op, dat de bezoekers in de synagoge die Jezus Jesaja 61 horen voorlezen en over horen preken, goed luisteren.

Jezus geeft de volgende uitleg over de profetie over de nieuwe tijd die God zal doen aanbreken:

‘Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan’.

Nu gebeuren deze woorden. Nu ik ze de mond neem.

En ze vonden het allemaal prachtig. We lezen in vers 22:

‘allen betuigden Hem hun bijval en verwonderden zich om de genaderijke woorden die uit zijn mond vloeiden’.

Maar ze hadden niet goed geluisterd. In Jezus’ woorden hadden ze zichzelf niet herkend als armen, gevangenen, blinden en onderdrukten.

Ze waren helemaal niet aan het eind van hun latijn, uitgepraat, machteloos, radeloos, om hulp verlegen. Welneen! Jezus had nauwelijks ‘amen’ gezegd of ze legden meteen een claim op Jezus.

Die Jezus is de zoon van onze Jozef en Maria! Hij is hier opgegroeid.

Als oud-inwoner van Nazareth is hij aan ons verplicht, dat hij hier de wonderen doet die hij op andere plekken verricht!

Zolang je bij Jezus, bij God, nog een claim meent te kunnen indienen, zolang je nog plausibele verklaringen hebt voor wat er ik je leven is misgegaan, zolang je je nog kunt excuseren voor je fouten en mislukkingen, verwijzend naar de omstandigheden of naar anderen, ben je nog niet echt een arme, zo iemand voor wie het genadejaar des Heren bestemd is, zit je ook nog niet machteloos in ketenen, een gevangene die geen kant meer op kan.

Horen en zien....

De bezoekers van de synagoge in Nazareth hadden niet goed geluisterd. Ze wilden zichzelf niet herkennen in de woorden van Jezus.

Ze hadden een ander beeld van zichzelf. Ze waren blind voor de werkelijkheid van hun eigen bestaan. En ze bleven blind. Voor hun eigen werkelijkheid. En voor de persoon van Jezus.

Blind voor wie Jezus is. Dat leidt tot het dramatisch einde van de geschiedenis uit Lucas 4.

Wanneer de inwoners van Nazareth Jezus menen te kunnen verplichten in hun midden een wonder van het 'genadejaar van de Heer' te doen,

- Je bent één van ons! -

vervolgt Jezus zijn preek over Jes. 61: 1,2.

Israëlieten hebben nooit goed naar de woorden van de profeten kunnen luisteren. Daarvoor hadden ze, net als jullie, nog te veel met zichzelf op. Jullie zijn altijd al blinden geweest, zonder het te willen weten. Blind voor de eigen werkelijkheid, omdat jullie een verkeerd beeld van jezelf hadden.

Daarom werd de profeet Elia door God naar het buitenland gestuurd, naar de weduwe van Sarepta om haar en haar zoon door een wonder van eten te voorzien.

Daarom genas de profeet Elisa een heiden, Naäman uit Syrië van melaatsheid.

Heidenen weten beter dan Israëlieten dat zij arm, gevangen, blind en verdrukt zijn!

Op dat moment blijkt hoe blind de inwoners van Nazareth zijn. Blind voor de werkelijkheid van Jezus. We lezen in vers 28:

'Toen de aanwezigen in de synagoge dit hoorden, ontstaken ze in grote woede'.

Ze sleuren Jezus de synagoge uit, de stad uit, om Hem om het leven te brengen.

Zo blind voor wie Jezus is. Zo blind dat je Hem probeert te doden die je in het genadejaar van de Heer het leven zoals het bedoeld is, terug kan geven! Dan ben je stekeblind!

Horen en zien. Het begint met horen. Met luisteren naar wat Jezus zegt over het genadejaar van de Heer, de nieuwe tijd waarin alles wat mis is gegaan, recht gezet zal worden.

Horen. Dat is in Jezus' woorden over de armen, de gevangenen en de blinden jezelf willen herkennen.

- Een blinde die zo luistert, herkrijgt gezichtsvermogen: Je ogen gaan open voor Jezus, voor jezelf, je familie en vrienden.
- Je gaat zien hoe mooi de schepping is.
- Je krijgt oog voor verdriet en nood van mensen.
- Er valt een verhelderend licht op je problemen.
- Je kijkt anders naar het journaal.
- Er valt een nieuw licht over de letters van de krant die je leest.

Hoe donker de nacht waarin de wereld en mensheid verkeert ook is, aan de horizon zie je de hemel oplichten. Dat is het licht dat je in je ogen ontvangen hebt omdat je

het paasevangelie hebt gehoord en geloofd. Dat is het morgenlicht van Jezus' opstanding.

Horen en zien. Als je goed geluisterd hebt naar Jezus' woorden over het genadejaar van de Heer, gaan je ogen er voor open dat die woorden ook echt gebeuren, dat de omkering van de tijden gaande is, en dat je het licht in de ogen hebt, om er in mee te doen. In de voetsporen van Jezus.

Amen.

GEBED

Dank Heer voor de woorden en de melodie van de oude psalm die we zongen:
'... Loof, loof de Heer met al uw krachten'.

We hebben allemaal meegezongen, ook als het loven en danken niet spontaan op onze lippen lag. We danken u voor woorden en muziek die ons meenamen, die ons optilden tot u omhoog.

We danken u voor zingende mensen naast ons, voor en achter ons die ons met hun stem droegen en ons aanspoorden u te loven.

U loven: het komt niet altijd spontaan in ons op. We redden het vaak niet in ons eentje.

Heer, zo zijn we hier bij elkaar. Met ons geloof en onze twijfel. Met onze blijdschap en ons verdriet. Met onze hoop en onze angst en wanhoop. En we komen er in ons eentje niet uit.

We hebben oude woorden nodig. De woorden van een psalm die al eeuwen en eeuwen gezongen is. De woorden van het evangelie dat al 2000 jaar in catacomben en huiskamers en kerken heeft geklonken waardoor mensenlevens nieuwe richting hebben gekregen.

We bidden dat de kracht van die woorden vanmorgen door ons allen zal worden ervaren.

Amen.

We redden het niet in ons eentje, zend uw Geest in ons midden als we zingen, bidden, luisteren en met elkaar spreken, zodat we rondom uzelf een levende gemeenschap vormen.